

2018-04-12

Dnr: REV 6:1-2018

Västerbottens läns landsting
Landstingsfullmäktige
Organisationsnummer:
232100-0222

Revisionsberättelse för år 2017

1 Inledning

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som landstingsstyrelsen och nämnder bedrivit under år 2017. Revisorer i kommunalförbund, stiftelser m.m. har granskat landstingets kommunala företag och kommunalförbund.

Styrelsen och nämnderna ansvarar för att verksamheter bedrivs i enlighet med mål, beslut, riktlinjer, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheterna. De ansvarar för att det finns en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll. Styrelsen och nämnderna ansvarar också för att det finns en tillräcklig återrapportering till fullmäktige. Revisorerna har till uppgift att granska verksamhet, kontroll och räkenskaper och pröva om verksamheten bedrivits enligt de uppdrag, mål, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Vi har genomfört 2017 års granskning i enlighet med kommunallagen, fullmäktiges revisionsreglemente och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen är genomförd med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Underliggande revisionsrapporter finns att hämta på www.vll.se.

1.1 Sammanfattande iakttagelser

Vi bedömer att landstingsstyrelsen och nämnder i allt väsentligt har bedrivit sina verksamheter på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi vill dock uppmärksamma fullmäktige på att årets granskning identifierat en rad brister som vi påtalat tidigare år. Våra viktigaste iakttagelser för år 2017 är i sammanfattning:

Handwritten signature and initials

2018-04-12

- Landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och nämnden för funktionshinder och rehabilitering hade för år 2017 svag styrning och kontroll över sina ansvarsområden. Vi bedömer att den svaga styrningen bidrog till att försämma resultaten för styrelsen och nämnderna.
- Tjänstemannastödet till landstingsstyrelsen och nämnder var i flera avseenden för svagt utvecklat. Outvecklad ärendebereidning, otydligheter i ansvar och befogenheter och frånvaro av formellt beslutade processer, arbetsformer och rutiner bidrog till stora svårigheter för styrelsen och nämnderna att styra sina ansvarsområden.
- Landstinget saknade ett fungerande ledningssystem. Detta bidrog till svårigheter i den politiska styrningen men också för verksamheterna att veta hur processer skulle vara utformade och vilka regler som gällde i landstinget.
- Landstingsstyrelsens beredning av fullmäktiges budget var inte tillräckligt utvecklad.
- Landstingsstyrelsens kontroll över fastighetsinvesteringar var inte tillräckligt utvecklad.
- Hälso- och sjukvårdsnämnden och nämnden för funktionshinder och rehabilitering hade för år 2017 väsentliga avvikelser i förhållande till budget. Landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och nämnden för funktionshinder och rehabilitering hade svaga resultat för flera av sina verksamhetsmål.

I avsnitten nedan kommenterar vi iakttagelser för landstingsstyrelsen och nämnderna.

2 Landstingsstyrelsen

För år 2017 redovisade landstinget ett positivt resultat på 145 miljoner kronor. I förhållande till budget var det ett underskott med 10 miljoner kronor. Balanskravet för år 2017, där resultatet justerats enligt särskilda regler i kommunallagen, var positivt med ett överskott på 132 miljoner kronor. Hela överskottet kunde i huvudsak förklaras med realisationsvinster. Verksamheterna redovisade ett underskott mot budget med 360 miljoner kronor. Under flera år har vi uttryckt oro för landstingets ekonomi. Det är allvarligt att verksamheternas kostnader översteg den finansiering som fanns att tillgå i form av skatter, statsbidrag och vårdintäkter. Vi är kritiska till landstingsstyrelsens outvecklade beredning av fullmäktiges budget. Vi anser att landstingsstyrelsen på ett bättre sätt i förslaget till 2017 års budget borde ha analyserat de risker som fanns när det gällde förutsättningarna för hälso- och sjukvårdsnämnden och nämnden för funktionshinder och rehabilitering att klara sina budgetar.

RF BAMS
DNJ/Å P-2

2018-04-12

För sitt ansvarsområde som nämnd redovisade landstingsstyrelsen ett underskott med 84 miljoner kronor vilket motsvarade en avvikelse med -2,6 procent i förhållande till budget. För flera av sina andra mål redovisade landstingsstyrelsen också svaga resultat. Vår sammantagna bedömning är dock att landstingsstyrelsen i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt.

2.1 Styrning och kontroll

Fördjupade granskningar år 2017 visar att landstingsstyrelsen inte hade en tillräckligt utvecklad styrning och kontroll. Frånvaro av ett fungerande ledningssystem, outvecklad ärendeberedning och svagt utvecklat tjänstemannastöd bidrog till att landstingsstyrelsen inte hade en tillräcklig styrning och kontroll. Bland annat visade en granskning att landstingsstyrelsen inte hade säkerställt en tillräcklig beredning, styrning och kontroll över investeringsprocessen för fastigheter. Detta är oroande med anledning av att landstinget investerar i fastigheter för ca 3,7 miljarder kronor under åren 2017 – 2020.

2.2 Uppsiktsplikten

Landstingsstyrelsens uppsikt över övriga nämnder, styrelser och kommunala företag m.fl. hade utvecklats i jämförelse med tidigare år. Landstingsstyrelsen hade beslutat om rutiner för sin uppsikt och styrelsens arbetsutskott genomförde träffar med företrädare för nämnder m.fl. Informationen vid arbetsutskottets träffar blev dokumenterade och landstingsstyrelsen tog del av skriftlig information från träffarna. Vi bedömer att landstingsstyrelsen behöver fortsätta med att utveckla sin uppsikt. Vår granskning visar att landstingsstyrelsen bland annat inte hade en tillräcklig uppsikt över att övriga nämnder följde fullmäktiges reglemente för intern kontroll.

3 Hälso- och sjukvårdsnämnden

Vi bedömer att hälso- och sjukvårdsnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Nämnden redovisade dock ett ekonomiskt underskott mot budget med 271 miljoner kronor. Det motsvarade en avvikelse på -6,5 procent i förhållande till budget. Även för andra mål var måluppfyllelsen svag. Det behövs krafttag för att nämnden framöver ska klara av att genomföra sitt uppdrag från fullmäktige.

3.1 Styrning och kontroll

Positivt är att nämnden på olika sätt var aktiv under år 2017 med att utveckla sin styrning. Nämnden har en hälso- och sjukvårdsdirektör med två biträdande hälso- och sjukvårdsdirektörer och runt nämnden pågår en uppbyggnad av en stab. Vi kan se att detta bidragit till att nämndens styrning utvecklats. Negativt var att de åtgärder som nämnden vidtog inte var tillräckliga. Nämnden hade år 2017 svaga resultat och fördjupade granskningar visar att nämnden hade fortsatt svårt att styra och kontrollera sitt ansvarsområde. Vi bedömer att nämndens styrning och kontroll inte var tillräcklig.

Handwritten signatures and initials:
LWA W BUC
DNO [initials] [initials] MS

2018-04-12

4 Nämnden för funktionshinder och habilitering

Vi bedömer att nämnden för funktionshinder och habilitering i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Nämnden redovisade emellertid ett ekonomiskt underskott mot budget med 6 miljoner kronor vilket motsvarade en avvikelse med -6,7 procent. Även inom andra områden redovisade nämnden svaga resultat. Nämnden behöver fortsätta arbetet med att utveckla redovisningen av sin måluppfyllelse och med att utveckla den interna kontrollen.

5 Samverkansnämnden

Samverkansnämnden redovisade ett positivt resultat i förhållande till budget. Vår granskning visar att nämnden genomfört sin verksamhet i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag.

6 Nämnderna för folkhälsa och primärvård

De tre nämnderna för folkhälsa och primärvård redovisade positiva resultat i förhållande till budget. Vi bedömer att de tre nämnderna under år 2017 i allt väsentligt har bedrivit sina verksamheter på ett tillfredsställande sätt. Granskning visar att nämnderna under året genomförde ett ambitiöst arbete i syfte att redovisa hur behoven av folkhälsoinsatser och primärvård var tillgodosedda. Nämnderna arbetade också aktivt med att få fler samhällsaktörer att medverka i det hälsofrämjande arbetet. Nämnden för Skellefteå- och Norsjöområdet har en i allt väsentligt tillfredsställande redovisning i sin årsrapport av måluppfyllelsen. De övriga två nämnderna behöver fortsätta arbetet med att utveckla redovisningen.

7 Patientnämnden

Patientnämnden redovisade ett överskott med 0,3 miljoner kronor. Det motsvarade en positiv avvikelse i förhållande till budget på 6,9 procent. Vi bedömer att patientnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Nämnden behöver dock arbeta med att förbättra styrningen och uppföljningen med hjälp av mätbara mål samt förbättra arbetet med den interna kontrollen.

8 Folkhögskolestyrelsen

Folkhögskolestyrelsen redovisade ett överskott med 0,3 miljoner kronor. Det motsvarade 0,9 procent av de budgeterade intäkterna. Vi bedömer att folkhögskolestyrelsen i allt väsentligt har bedrivit verksamheterna vid Vindelns och Storumans folkhögskolor på ett tillfredsställande sätt. Det finns utrymme till förbättringar vad gäller redovisningen av måluppfyllelsen och arbetet med den interna kontrollen.

9 Kostnämnden i Lycksele

Nämnden redovisade ett underskott med 0,5 miljoner kronor i förhållande till budgeterade intäkter. Det motsvarade en avvikelse med -1,4 procent. Vi be-

2018-04-12

dömer att kostnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Nämnden behöver fortsätta arbetet med att utveckla redovisningen av sin målpuppfyllelse och med att utveckla den interna kontrollen.

10 Måltidsnämnden i Skellefteå

Inför år 2017 förde nämnden med sig ett ekonomiskt underskott från tidigare år med 1,4 miljoner kronor. För år 2017 redovisade nämnden ett överskott med 0,7 miljoner kronor i förhållande till budget. Det innebär att nämndens balanserade underskott uppgick till -0,7 miljoner kronor. Vi bedömer att måltidsnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt.

11 Ansvarsprövning

Vi bedömer sammantaget att styrelser och nämnder i Västerbottens läns landsting i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Framför allt landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden behöver dock utveckla sin styrning. Fördjupade granskningar inom en rad områden visar att landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden inte hade tillräcklig kontroll över sina ansvarsområden.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Den finansiella redovisningen har tagits fram i enlighet med lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Vi bedömer att samverkansnämnden, de tre nämnderna för primärvård och folkhälsa och måltidsnämnden i Skellefteå har haft en tillräcklig intern kontroll. Vi bedömer att landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för funktionshinder och habilitering, folkhögskolestyrelsen, patientnämnden och kostnämnden i Lycksele **inte** har haft en tillräcklig intern kontroll.

Vi bedömer att landstinget uppnår två av fullmäktiges tre finansiella mål. Landstinget klarade **inte** målet om ett positivt resultat på minst 2,0 procent av skatter och generella statsbidrag. Resultatet för detta mål var 1,8 procent av skatter och generella statsbidrag. Landstinget klarade målet om att investeringar skulle finansieras inom ett låneutrymme på 10 procent av skatter och statsbidrag. Landstinget klarade målet om att 38 procent av pensionsåtagandet skulle vara finansierat år 2017. Vi bedömer att landstinget i huvudsak uppfyller fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning.

När det gäller ekonomiska resultat redovisar hälso- och sjukvårdsnämnden, nämnden för funktionshinder och habilitering och kostnämnden väsentliga negativa avvikelser i förhållande till budget.

När det gäller redovisade resultat i förhållande till fullmäktiges verksamhetsmål bedömer vi att resultaten för samverkansnämnden, nämnden för folkhälsa och primärvård i Skellefteå- och Norsjöområdet, nämnden för folkhälsa och

Handwritten signatures and initials:
DNO [signature] WS [signature] [signature] [signature]

2018-04-12

primärvård i södra Lappland och måltidsnämnden i Skellefteå är förenliga med fullmäktiges mål. För landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och nämnden för funktionshinder och habilitering är resultaten **inte** förenliga med fullmäktiges verksamhetsmål.

För patientnämnden, folkhögskolestyrelsen, kostnämnden och nämnden för folkhälsa och primärvård i Umeåregionen var redovisningen av måluppfyllelsen inte tillräckligt utvecklad för att det skulle vara möjligt att bedöma om resultatet var förenligt med fullmäktiges mål.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelser och nämnder samt enskilda ledamöter i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner landstingets årsredovisning för år 2017.

Våra ställningstaganden baseras på bifogade redogörelser och rapporter.

Landstingets revisorer
Den 12 april 2018

Christer Fessé
Ordförande

Bert Öhlund
Vice ordförande

Thomas Nordenstam

Mattias Sehlstedt

Britta Enfält

Kurt-Lennart Eriksson

K G Abramsson

Bilagor till revisionsberättelsen för år 2017

Landstingsrevisionens fördjupande rapporter år 2017:

01/2017 Förstudie utvecklingen av NUS

02/2017 Granskning av för-månsbilar

03/2017 Granskning av IT-systemens robusthet

04/2017 Granskning av styrning av landstingets FoU-verksamhet

05/2017 Försörjning av el, vatten, värme m.m.

06/2017 Granskning av personal- och kompetensförsörjning

07/2017 Samverkan med Umeå kommun om hälso- och sjukvård i hemmet

08/2017 Granskning av förebyggande arbete mot oegentligheter

09/2017 Granskning av upphandlingsverksamhet

10/2017 Landstingets brandskyddsarbete

11/2017 Granskning av glesbygdsmedicinskt centrum

12/2017 Granskning av medelsförvaltning

13/2017 Granskning av at-testbehörigheter

14/2017 Förstudie av förberedelser inför ny data-skyddsförordning (GDPR)

15/2017 Granskning av insatser för att minska beroendet av hyrpersonal

16/2017 Granskning av landstingets uppföljning av ersättningsmodellen i regionavtalet

17/2017 Granskning av landstingets diarieföring

18/2017 Granskning av hur fakturor kontrolleras

19/2017 Granskning ersättning till förtroendevalda

20/2017 Uppföljande granskning av investeringsprocessen för fastigheter

Landstingsrevisionens grundläggande granskningar år 2017:

Gr 01/2017 Granskning av delårsbokslut 2017-08-31 – finansiell del

Gr 02/2017 Granskning av redovisad måluppfyllelse i delårsrapport per augusti 2017

Gr 03/2017 Granskning år 2017 av samverkansnämnden och nämnderna för folkhälsa och primärvård

Gr 04/2017 Granskning år 2017 av folkhögskolestyrelsen

Gr 05/2017 Granskning år 2017 av kostnämnden

Gr 06/2017 Granskning år 2017 av måltidsnämnden

Gr 07/2017 Granskning år 2017 av patientnämnden

Gr 08/2017 Granskning år 2017 av nämnden för funktionshinder och habilitering

Gr 09/2017 Granskning år 2017 av hälso- och sjukvårdsnämnden

Gr 10/2017 Granskning av redovisad måluppfyllelse i årsredovisningen 2017

Gr 11/2017 Granskning av årsbokslut 2017

Gr 12/2017 Granskning av stiftelser och fonder år 2017

Gr 13/2017 Granskning av intern kontroll år 2017

Gr 14/2017 Landstingsstyrelsens uppsikt år 2017 över följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll

Gr 15/2017 Granskning år 2017 av landstingsstyrelsen**

Gr 16/2017 Sammanställning av iakttagelser år 2017

Av landstinget bildade stiftelser:

Stiftelsen Västerbottens Museums samlingar 894003-5390

- *Revisionsberättelse*

Stiftelsen Skellefteå Museum 894700-8309

- *Revisionsberättelse*

Stiftelsen Skogsmuseet i Lycksele 895400-6659

- *Revisionsberättelse*

Emma Ricklunds stiftelse 896100-1651

- *Revisionsberättelse*

Stiftelsen AC utveckling 894701-6161

- *Revisionsberättelse**

Stiftelser och fonder förvaldade av landstinget:

Samfond för bidrag till patienter vårdade vid Norrlands universitetssjukhus

- *Revisionsberättelse*

Willy Landsbergs stiftelse

- *Revisionsberättelse*

Stiftelsen Johan Albert Marklunds frisängsfond

- *Revisionsberättelse*

Handwritten signatures and initials at the bottom right of the page.

Bilagor till revisionsberättelsen för år 2017

Stiftelsen Tärnaby skidhemsfond

- *Revisionsberättelse*

Kempefondens slöjdlinje

- *Revisionsberättelse*

Kommunalförbund:

Regionförbundet Västerbottens län 222000-2436

- *Revisionsberättelse*

Kommunalförbundet Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans (NMD)
222000-1313

- *Revisionsberättelse*

Kommunalförbundet
Svenskt ambulansflyg
222000-3152

- *Revisionsberättelse*

Kommunala bolag

Västerbottens läns landsting
Innovation AB
559037-1649

- *Revisionsberättelse**
- *Granskningsrapport**

Science Park i Umeå AB
559085-0276

- *Revisionsberättelse*
- *Granskningsrapport*

* Dokumentet har inte inkommit i tid till revisorernas slutrevision den 12 april 2018. Dokumentet överlämnades till landstingsfullmäktige vid ett senare tillfälle.

**Rapport färdigställs efter den 12 april.

1002 LW JB
Duo Hå Pö Bell